

Študijné materiály o GPP

7.10. *Textilné výrobky a služby*

Študijné materiály o GPP

Modul 1: Úvod

Modul 4: Hodnotenie
potrieb

Modul 2: Strategické
aspekty GPP

Modul 5: Obehové
obstarávanie

Modul 3: Právne
aspekty GPP

Modul 6: Zapojenie
trhu

Modul 7: Prevádzkový
(Textílie)

Environmentálne vplyvy

Prečo sú udržateľné textílie dôležité?

Textilný priemysel zanecháva obrovskú environmentálnu stopu:

- 1,2 miliardy ton emisií skleníkových plynov ročne¹
- 20% priemyselného znečistenia vody²
- 73% odevov skončí na skládkach alebo v spaľovni³

Environmentálne vplyvy

Ako textílie vplývajú na životné prostredie?

Vplyv textilných výrobkov a služieb závisí od:

- Zdroja surovín
- Ako sa vyrábajú vlákna a výrobky
- Ako sa umývajú, sušia a žehlia pri používaní
- Ako dlho vydržia a ako sa s nimi nakladá na konci životnosti

Rozsah pôsobnosti

Čo obsahujú kritériá GPP EÚ

Vlákná: prírodné, syntetické, umelo vyrobená celulóza

Výrobky: odev, interiérové textílie, medziprodukty (vlákna, látky, priadza, panely), nevláknové prvky

Služby: pranie, údržba, spätný odber

Hodnotenie potrieb

Výber správneho textilného výrobku alebo služby

Tri základné otázky:

- Je potrebná kúpa nového výrobku alebo služby?
- Ako sa budú textílie používať?
- Dokáže servisná zmluva naplniť vaše potreby alebo predísť vplyvom efektívnejšie?

Prehodnocovanie potreby

- Opakované použitie a oprava existujúcich textílií sú šetrné k životnému prostrediu, šetria peniaza a nemusia vyžadovať obstarávanie

Príklad: Vyžadovanie opakovaného využitia pracovného odevu ako súčasť servisnej zmluvy (Mesto Herning, Nemecko)

Viac informácií: **Modul 4: Hodnotenie potrieb**

Prístup GPP EÚ k textíliám

Príležitosti pre viac udržateľné textílie

Nakupujte textílie:

- Vyrobené z vlákien, ktorých pestovanie vyžaduje menej hnojiva, pesticídov a chemikálií na výrobu
- Ktoré obsahujú recyklovaný materiál a vlákna
- So zníženým využívaním látok škodlivých pre životné prostredie pri výrobe
- Ktoré vyžadujú menej energie pri sušení a žehlení
- Ktoré sú stálofarebné, nezmenšujú sa používaním a sú vyrobené tak, aby boli pri používaní odolné a majú dlhodobé funkčné nátery.

Servisné zmluvy:

- Minimalizujú energiu potrebnú na pranie, sušenie a žehlenie textílií
- Udržiavajú textílie, aby predĺžili ich životnosť
- Maximalizujú potenciál opakovaného použitia a recyklácie textílií na konci ich životnosti

Kritériá GPP EÚ

Textílie (2017)

Príklady:

- **Výberové kritériá (VK)** – dodávatelia môžu sledovať a overovať pôvod vlákien naprieč dodávateľským reťazcom
- **Technické špecifikácie (TŠ)** – minimálne % textilného výrobku musí pochádzať z organickej bavlny
- **Kritériá udeľovania (KU)** – extra body za každé 10% navýšenie organického obsahu
- **Doložky o plnení zmluvy (DPZ)** – spotreba vody pracovní as musí zlepšiť počas trvania zmluvy.

Všetky kritériá môžete nájsť na:

- [Kritériá GPP EÚ pre textilné výrobky a služby](#)

Overovanie

Overovanie dodržiavania kritérií GPP pre textílie

Čo žiadať?

- Protokoly o skúške/údaje získané z pozorovania
- Environmentálne značky/overenie treťou stranou
- Záznamy o transakciách
- Vyhlásenia REACH
- Popis zavedených systémov
- Používateľské pokyny
- Písomné záväzky
- Popis predchádzajúcich skúseností

Kedy?

Overovanie dodržiavania kritérií GPP by sa malo overovať:

- i. Počas výberu (pri dvojstupňových postupoch);
- ii. Pri vyhodnocovaní ponúk uchádzačov a
- iii. Počas plnenia zmluvy.

Plnú verziu návodu kontroly nájdete na:

- [Kritériá GPP EÚ pre textilné výrobky a služby](#)

Overovanie

Príklady z kritérií

Textilné výrobky TP1: Bavlnené vlákna

Minimálne 20% (základné) alebo 60% (komplexné) obsahu bavlnených výrobkov musí byť buď:

- Organické: pestované v súlade s Nariadením (ES) č. 834/2007, Národným organickým programom Spojených štátov, alebo rovnocennými právnymi povinnosťami stanovenými obchodnými partnermi EÚ, alebo
- Integrovaná ochrana proti škodcom (IPM): pestované podľa programu Organizácie pre výživu a poľnohospodárstvo OSN IPM alebo smernice 2009/128/ES

Overovanie: overovanie pri doručení prostredníctvom programov overovania tretích strán a zdokumentovaných záznamov transakcií (poskytujú sledovateľnosť až na bod certifikácie)

Môže sa vypýtať skriningový test na overenie bavlny bez GMO (keď je súčasťou zmesi bežná bavlna)

Overovanie

Príklady z kritérií

Textilné služby TŠ2: Údržba textilného majetku

Predkladatelia ponúk textilných služieb, ako súčasť ich plánu správy majetku, predlžujú užitočnú životnosť textílií prostredníctvom nepretržitej údržby a opravy. Minimálne:

- Poskytovanie základných opráv (švy, opravovanie/náhrada častí a zapínaní)
- Výmena látkových panelov pre pracovné odevy
- Nový náter a impregnovanie funkčných náterov

Overovanie: uchádzači musia poskytnúť detailné špecifikácie údržbových služieb vrátane zdokumentovaných dôkazov zo zariadení na údržbu pod subdodávateľskými zmluvami.

Trhová dostupnosť

Environmentálne značky pre udržateľné textílie

Environmentálna značka EÚ môže byť akceptovaná ako spôsob overenia kritérií GPP, napríklad:

- TŠ2: Vlnené vlákna
- TŠ3.1: Emisie síry do ovzdušia
- TŠ3.2: Halogénované emisie z buničiny

Mar 2018 – 2625 výrobkov s environmentálnou značkou EÚ!

Na dôveryhodnosti záleží!

- Pre textílie existujú aj iné environmentálne značky, ale ich kvalita sa môže líšiť – obstarávatelia by mali siahnuť po environmentálnych značkách „Typu I“, t.j. **overených tretou stranou a pridelených na základe vplyvov životného cyklu**
- **Viac o environmentálnych značkách nájdete v module 3 (právne aspekty)**

Viac o dodávateľoch s environmentálnou značkou EÚ: [Environmentálna značka EÚ pre textilné výrobky](#)

Viac o relevantných environmentálnych značkách: [Správa o technickom podklade](#)

Používanie environmentálnych značiek pre GPP

Pridávanie ďalších kritérií do vášho tendru

Rovnako ako overovanie, aj environmentálne značky Typu I môžu byť zdrojom ďalších kritérií

Niektoré kritériá environmentálnych značiek – **ale nie všetky** – sa môžu použiť v tendri.

Napríklad, environmentálna značka EÚ:

- ✓ *Kritérium 13*: Konečné výrobky a výrobné postupy používané na výrobu konečných výrobkov nesmú obsahovať nebezpečné látky uvedené v zozname obmedzovaných látok (príloha 1) v koncentrácii rovnakej stanovenej limitom alebo vyššej.
- X *Kritérium 15*: Uchádzač musí preukázať, že výrobné prevádzky zaviedli minimálny počet najlepších dostupných techník (Best Available Techniques – BAT) v oblasti energetickej účinnosti

Kritériá environmentálnej značky EÚ pre textilné výrobky nájdete v – [Rozhodnutí komisie 2014/350/EÚ](#).

Právne predpisy podporujúce GPP

Nariadenie REACH 1907/2009/ES

- REACH kladie zodpovednosť spoločnostiam (namiesto verejných orgánov) identifikovať a spravovať riziká, ktoré predstavujú chemikálie, a poskytnúť používateľom bezpečnostné informácie.
- Chemikálie, ktoré sú karcinogénne, mutagénne alebo poškodzujúce reprodukciu, alebo ktoré sú perzistentné, bioakumulatívne a toxické, môžu byť označené ako **Látky vzbudzujúce veľmi veľké obavy (SVHC)** a pridané na **kandidátsky zoznam REACH**.
- Spoločnosti majú právnu požiadavku na žiadosť spotrebiteľov hlásiť koncentrácie SVHC vyššie ako 0,1%.
- **Kritérium GPP TŠ5** (Vyhlásenie o látkach na kandidátskom zozname REACH) **využíva túto právnu požiadavku**.

Bližšie informácie:

[Zoznam kandidátskych látok vzbudzujúcich veľmi veľké obavy \(SVHC\) REACH](#)

Prípadové štúdie

Obstarávanie svetrov vyrobených zo zodpovednej organickej bavlny

(Masarykova univerzita, Česká republika)

Nákup textilu vyrobeného z recyklovaných vlákien

(Ministerstvo obrany, Holandsko)

Opakované využívanie pracovných odevov

(Mesto Herning, Dánsko)

**Pomocný program
GPP**

Pre ďalšiu podporu
ohľadom GPP,
kontaktujte
bezplatný

**Pomocný program
EÚ**

Študijné materiály pre Európsku komisiu zostavili ICLEI - Miestne samosprávy za udržateľnosť

Autor modulu: ICLEI – Miestne samosprávy za udržateľnosť

Vlastník, Editor: Európska komisia, GR pre životné prostredie, 2019

Fotografie: s povolením Pixabay.com pod Creative Commons CCO

Upozornenie: Tieto študijné materiály sú orientačné dokumenty služieb Komisie a nemožno ich považovať za akokoľvek záväzné pre túto inštitúciu. Ani Európska komisia ani žiadna osoba konajúca v mene komisie nenesie zodpovednosť za prípadné využitie informácií obsiahnutých v tomto dokumente.